

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«КІЦМАНСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ПОДІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішенням педагогічної ради

ВСП «КФК ЗВО «ПДУ»

від «28» 02 2025 р. протокол

№ 5

Введено в дію наказом

ВСП «КФК ЗВО «ПДУ»

від «03» 03 2025 р. № 357

Директор Іван БІЛЯР

**НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА
«ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЇ»**

підготовки фахового молодшого бакалавра
освітньо-професійна програма

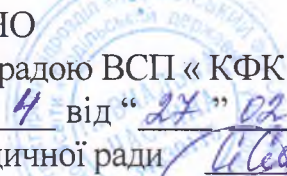
Менеджмент

2025 рік

Автор (укладач): Худик Людмила Степанівна, викладач гуманітарних дисциплін, кваліфікаційна категорія «спеціаліст вищої категорії»

Розглянуто та схвалено
цикловою комісією гуманітарних дисциплін
Протокол № 4 від "04" 02.2025 року
Голова циклової комісії М. Карасьова Мар'яна КАРАСЬОВА

ПОГОДЖЕНО
методичною радою ВСП «КФК ЗВО «ПДУ»
Протокол № 4 від "27" 02.2025 року
Голова методичної ради С. Слободян Євітлана СЛОБОДЯН

Пояснювальна записка

Програма вивчення освітнього компонента «Основи психології» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахового молодшого бакалавра спеціальності 073 Менеджмент. Багатопланові питання професійної діяльності неможливо успішно вирішувати без інтелектуальної, духовної, моральної особистості, підвищення її психологічної готовності до роботи в сучасних умовах.

Предметом вивчення освітнього компонента є психічна діяльність людини, психічні процеси, стани, властивості людини, розкриття законів виникнення, розвитку й перебігу психологічної діяльності, становлення психічних властивостей людини, з'ясування життєвого значення психіки.

Міждисциплінарні зв'язки: “Етика ділового спілкування”, “Філософія” “Економічна теорія”.

Програма освітнього компонента складається з таких розділів:

- Загальні основи психології.
- Психологія соціальних груп і колективів.
- Психологія менеджменту.

1. Мета та завдання освітнього компонента

1.1. Метою викладання освітнього компонента є ознайомлення з основами загальної, соціальної та психології менеджменту; ознайомлення з основними проявами психіки у процесі трудових відносин, соціальній взаємодії культури професійного спілкування; спонукання до самопізнання та самовдосконалення.

1.2. Основними завданнями вивчення освітнього компонента є:

- формування наукового світогляду;
- виховання творчої особистості, яка має високий рівень культури;
- виховання активної життєвої позиції;
- глибше пізнати самого себе, а значить і змінювати себе;
- навчитися управляти своїми психічними функціями, діями і всією своєю поведінкою;
- добре розуміти інших людей і взаємодіяти з ними.
- свідоме застосування в професійній діяльності психологічних знань;

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі освіти повинні **знати:**

- основний зміст усіх розділів курсу;
- структуру особистості;
- етапи процесу соціалізації;
- характеристику і властивості пізнавальних процесів;
- індивідуально-психологічні властивості особистості;
- емоційно-вольову сферу;
- види груп;
- механізми взаємовпливу;
- основи психології ринкових відносин, психології управління;

вміти:

- складати психологічний портрет особистості;

- робити аналіз конфліктної ситуації;
- складати соціально-психологічну характеристику групи;
- збагачувати власну духовну культуру шляхом самоосвіти;
- творчо працювати над поглибленням культурно-освітніх знань;
- бачити шляхи самовиховання та саморозвитку
- використовувати психологічні знання у професійній діяльності.

2. Очікувані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачів фахової передвищої освіти мають бути сформовані наступні компетентності:

Спілкування державною мовою:

Уміння: - сприймати пояснення викладача, розуміти інформацію з підручників, посібників й інших текстових та медійних джерел державною/рідною мовою; - розуміти тексти етичного змісту, використання науково-філософських термінів державною мовою в публічних виступах, повідомленнях, дискусіях; написання текстів у вигляді рефератів, тез виступів; обмін інформацією українською мовою з однолітками, викладачами, іншими громадянами.

Ставлення: шанобливе ставлення до можливостей та переваг використання української мови у спілкуванні; усвідомлення потреби вільного володіння державною мовою для грамотного висловлювання власної думки, особистісного розвитку, здійснення навчальної та професійної діяльності; прагнення до самовдосконалення, збагачення, поповнення та систематичного вживання української науково-етичної та термінологічної лексики.

Здатність до самоосвіти та уміння вчитися

Уміння: критично оцінювати власний рівень знань та вмінь, визначати власні освітні цілі та програми; отримувати та відбирати інформацію щодо професійної діяльності; ставити перед собою цілі й досягати їх, вибудовувати власну траєкторію розвитку впродовж життя; планувати, організовувати, здійснювати, аналізувати та коригувати власну навчально-пізнавальну діяльність; застосовувати набуті знання для оволодіння новими, для їх систематизації та узагальнення.

Ставлення: ціннісні етичні орієнтири у володінні навчально-пізнавальними навичками, допитливість і спостережливість, готовність до інновацій; позитивне емоційне сприйняття власного розвитку, отримання задоволення від інтелектуальної діяльності.

Соціальна та громадянська компетентності

Уміння: синтезувати набуті знання із фахових та гуманітарних дисциплін у цілісне світосприйняття; застосовувати набуті знання при аналізі реалій сучасного суспільного буття; формувати власну позицію щодо актуальних

проблем сьогодення; на основі ґрунтовного, фундаментального знання етики опанувати самотійним стилем мислення; визначати зміст та можливості узгодження приватних, колективних і суспільних інтересів й потреб; обґрунтовувати переваги та визначати можливі форми суспільно-приватного партнерства; працювати в колективі

Ставлення: визнання суспільної цінності виконуваних державою економічних і соціальних функцій, необхідності громадського контролю за діяльністю органів державної влади та особистої участі в формуванні та функціонуванні державних інститутів

Екологічна грамотність і здорове життя

Уміння: застосовувати набуті знання та навички для збереження ментального здоров'я та здоров'я інших; дотримуватися правил безпеки життєдіяльності під час виконання навчальних завдань, у надзвичайних ситуаціях; аналізувати проблеми довкілля, визначати способи їх етичного вирішення. оцінювати позитивний потенціал та ризики використання надбань для добробуту людини й безпеки довкілля

Ставлення: - готовність брати участь у природоохоронних заходах; - самооцінка та етична оцінка поведінки інших стосовно можливих ризиків для здоров'я; - ціннісне ставлення до власного здоров'я та здоров'я інших людей, до навколишнього середовища як до потенційного джерела здоров'я, добробуту та безпеки

Знання, уміння та комунікації:

- теоретичні основи психології;
- основні напрямки в сучасній психології;
- методи психології;
- психологічні процеси, стани та властивості особистості;
- види діяльності та спілкування людей;
- індивідуально-психологічні властивості особистості (темперамент, характер, здібності);
- фактори розвитку і формування особистості;
- здатність до абстрактного, логічного та критичного мислення, аналізу і синтезу.
- застосовувати базові психологічні знання;
- користуватися основними та додатковими психологічними методами;
- вирішувати різноманітні психологічні ситуації;
- уміння компетентно будувати інформаційне спілкування в професійному і непрофесійному комунікативному середовищі з урахуванням існуючого соціокультурного контексту;
- користуватися тестовими методиками; вміти виявляти особливості поведінки особистості.
- самотійно оцінювати та узагальнювати опрацьований матеріал, опрацьовувати різноманітний інформаційний матеріал, робити висновки та приймати рішення.
- здатність ефективно формувати стратегію комунікації залежно від

світоглядних і культурних особливостей соціального середовища.

- синтезувати набуті знання із фахових та гуманітарних дисциплін у цілісне світосприйняття; застосовувати набуті знання при аналізі реалій сучасного суспільного буття; формувати власну позицію щодо актуальних проблем сьогодення;

Автономність і відповідальність:

- Одними з найважливіших знань для людини в наш час є знання в сфері психології, а однією з головних навичок – вміння застосовувати їх на практиці.

- Здатність проведення досліджень, уміння грамотно і точно формулювати та висловлювати свої позиції, належним чином їх обґрунтовувати, брати участь в аргументованій професійній дискусії.

- Здатність приймати неупереджені і мотивовані рішення, визначати інтереси і мотиви поведінки інших осіб, примирювати сторони з протилежними інтересами.

Основні поняття:

Психологія, джерела психології, функції, методи, процеси психології, індивід, свідомість, особистість, індивідуальність, саморозвиток, самореалізація, творчий потенціал.

3. Структура освітнього компонента

Назви змістових розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усьо го	у тому числі					усьо го	у тому числі				
		л	п	с	і н д	с.р		л	п	с	інд	с.р
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
РОЗДІЛ 1												
Змістовий розділ 1. Основи загальної психології												
Предмет психології	6	2				4						
Психологія особистості	6	2				4						
Пізнавальні процеси особистості	6	2				4						
Індивідуально-психологічні властивості особистості	6			2		4						
Емоційно-вольова характеристика особистості.	8	2				6						
Змістовний розділ 2. Психологія соціальних груп і колективів												
Група і її соціально-психолог. структура.	6	2				4						
Психологія спілкування.	8	2		2		4						
Психологія міжособистісних взаємин.	10	2		2		6						
Конфлікти та шляхи їх вирішення	10	2		2		6						
Змістовний розділ 3. Психологія менеджменту												
Психологічні вимоги до менеджера	8			2		6						
Психологічні аспекти іміджу та розвитку кар'єри.	8	2				6						
Психологічний феномен керівництва	8			2		6						
<i>Всього годин</i>	90	18		12		60						

4. Зміст освітнього компонента НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Розділ I. ОСНОВИ ЗАГАЛЬНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

1.1. Предмет психології

Предмет і завдання психології як науки. Наукова, життєва, народна психологія та парапсихологія як джерело знань про психіку. Принципи психологічної науки. Методи наукової психології. Психологія в системі наук. Галузі психологічної науки. Психіка людини як предмет наукового вивчення.

1.2. Психологія особистості

Теорії особистості. Структура особистості. Направленість. Біологічне і соціальне в структурі особистості. Свідомість, підсвідомість і самосвідомість особистості. Підходи до вивчення особистості. Періодизація психічного розвитку та етапи життєвого шляху особистості. Процес соціалізації.

1.3. Пізнавальні процеси особистості

Відчуття як психічний процес. Абсолютний поріг чутливості. Сприймання як початкова ланка пізнавального процесу. Властивості образу сприймання. Пам'ять: процеси, види, розвиток. Поняття про увагу: види, властивості, розвиток. Поняття про уяву. Фантазія. Творчість. Мислення та інтелект як найвищий аналітико-синтетичний психічний процес. Мислення і мовлення. Значення пізнавальних процесів у професійній діяльності юристів.

1.4. Психологічні властивості особистості

Індивідуально-психологічні, психофізіологічні властивості особистості. Типи нервової системи за Павловим. Типи темпераменту. Соціально-психологічна характеристика особистості, характер. Структура характеру. Виховання характеру. Здібності і задатки: загальні та спеціальні. Мотив, мотивація. Потреби, їх роль у розвитку особистості. Вплив типу темпераменту, мотивації на професійну діяльність.

Практичне заняття

Дослідження свого типу темпераменту за допомогою психологічного тесту Белова; Айзенка; дослідження властивостей темпераменту; дослідження характеру особистості; психогеоетричний тест; дослідження схильності до ризику

1.5 Емоційно-вольова сфера особистості

Афективна сфера особистості. Потреби та емоції. Природа та функції емоційних явищ; види емоцій. Основні емоційні стани. Емоції та почуття, їх властивості. Зовнішні прояви. Воля, теорії волі. Вольові риси, вольові дії, вольові рішення. Мотивація і воля. Проблема свободи волі. Регулятивне значення емоцій і волі. Емоційна культура особистості.

Розділ II . ПСИХОЛОГІЯ СОЦІАЛЬНИХ ГРУП ТА КОЛЕКТИВІВ

2.1. Група та її соціально-психологічна характеристика

Феномен групи. Класифікації груп за різними критеріями. Основні параметри малої та середньої соціальної групи (склад групи, структура, групові процеси, групові норми та цінності). Особистість у групі, її статусно-рольові характеристики. Лідер і керівник. Колектив (команда) як вища форма розвитку групи. Сім'я як колектив.

2.2. Психологія спілкування. Ділове спілкування

Спілкування як психічна діяльність. Соціальне та психологічне значення спілкування. Основні характеристики спілкування: види, функції, структура, засоби. Невербальне спілкування, види і значення. Мовленнєва ситуація, фактори її формування. Культура спілкування. Ділове спілкування як структурний компонент комунікації, вид спілкування. Форми ділового спілкування (бесіда, нарада, збори, переговори). Публічний виступ. Правила спілкування мобільним та стаціонарним телефоном. Професійна етика.

Практичне заняття

Дослідження вміння спілкуватися, якою мірою людина контролює себе в спілкуванні з іншими. Визначення уміння слухати іншу людину, за допомогою відповідних психологічних тестів.

2.3. Міжособистісні відносини та соціально-психологічний клімат у групі

Поняття про міжособистісні стосунки, симпатія-антипатія як основа їх формування. Вплив мотиваційних аспектів (“хочу-не хочу”, “можу-не можу”, “треба-не треба”) на регуляцію стосунків. Феномен взаємовпливу. Механізми взаємовпливу (імітація, навіювання, конформність, переконання). Типи міжособистісних стосунків.

Соціально-психологічний клімат, загальна характеристика. Групи чинників, що формують морально-психологічний клімат. Вплив його на продуктивність групової діяльності та методи дослідження соціально-психологічного клімату.

Практичне заняття

Написання соціально-психологічної характеристики своєї студентської групи (склад групи, структура міжособистісних та ділових стосунків, групові процеси, групові цінності, оцінка морально-психологічного клімату групи).

2.4. Конфлікти та шляхи їх вирішення

Поняття про конфлікт, його рівні та наслідки. Види конфліктів: конструктивний та деструктивний. Основні причини ділових та міжособистісних конфліктів. Конфліктна ситуація. Структура конфлікту, конфліктогени. Моделі можливого розвитку конфліктної ситуації. Шляхи розв'язання конфліктної ситуації.

Семінарське заняття

Аналіз конкретних конфліктних виробничих ситуацій. Виявлення та аналіз причини конфлікту, можливі варіанти його розвитку шляхи його вирішення.

Розділ III . ПСИХОЛОГІЯ МЕНЕДЖМЕНТУ

3.1. Психологічні вимоги до менеджера

Психологічні якості особистості, найважливіші для менеджера з погляду управління людьми. До них належать здібності, емоційність, темперамент, характер, основні потреби та мотиви трудової діяльності, домінантні форми спілкування.

Семінарське заняття

Розглянути психологічні аспекти особистості менеджера, охарактеризувати основні психологічні якості менеджера, формувати психологічну готовність до лідерства та професійної діяльності.

3.2. Психологічний імідж організації

Особистість в бізнесі: ціннісні орієнтації, мотиви, позиція, роль, статус. Позиція бізнесмена (підприємця), найманого робітника, вільного професіонала. Психологія взаємодії в бізнесі: соціальна взаємодія, соціально-психологічна, психологічна. Конкурентні відносини. Партнерські відносини.

Психологія споживання: “свобода вибору” товару, послуг. Зв'язок між потребами і вибором товару. Основні принципи сучасного маркетингу. Типологія стилів життя. Жінка в бізнесі.

3.3. Психологічний феномен керівництва. Успіх керівництва

Модель керівника. Вимоги до керівника на сучасному етапі. Стилі управлінської діяльності. Управління нововведеннями. Ефективне використання робочого часу. Керівництво і лідерство. Теорії лідерства.

Семінарське заняття

Розглянути психологічні аспекти особистості лідера, надати характеристики стилів керівництва, навести типологію керівників залежно від стилю керівництва, охарактеризувати основні концепції психологічних якостей керівника, вивчити відмінні характеристики лідерства в психології управління.

Самостійна робота

Основним завданням закладів фахової передвищої освіти на сучасному етапі розвитку суспільства є формування творчої особистості, спеціаліста, здатного до самостійного підвищення фахового рівня, самоосвіти, креативності, інноваційної діяльності. Але вирішення цього завдання неможливе, якщо в освітньому процесі існуватиме лише передача знань від викладача до здобувача освіти. Щоб залучити здобувача освіти до активного здобуття знань, неоціненою є роль самостійної роботи.

В орієнтовній структурі освітнього компоненту до кожного розділу вказано кількість годин, відведена на самостійне вивчення. Самі ж теми самостійного вивчення визначає викладач, що забезпечуватиме його творче ставлення до праці, надасть можливість розвивати педагогічно доцільну лінію співпраці та перетворити дисципліну на засіб формування всебічно розвиненої особистості здобувача освіти.

Визначені теми самостійного вивчення повинні бути відображені в робочій навчальній програмі, розглянуті на засіданні циклової комісії та затверджені заступником директора з навчальної роботи.

Форма підсумкового контролю успішності навчання – залік

5. Засоби діагностики успішності навчання

Оцінка якості засвоєння освітнього компонента «Основи психології» включає поточний контроль успішності, тематичний контроль та залік.

Для атестації здобувачів освіти на відповідність їхніх знань, створюються фонди засобів педагогічної діагностики, які включають типові завдання, самостійні та контрольні роботи, тести тощо. Вони повинні забезпечувати об'єктивну оцінку знань, умінь та рівнів набутих компетенцій з «Основ психології».

Діагностика знань здобувачів освіти здійснюється з допомогою:

- 1) усних опитувань на семінарських заняттях;
- 2) письмових завдань;
- 3) самостійних робіт;
- 4) тестування;
- 5) заліку.

6. Критерії оцінювання навчальних досягнень

Відмінно – здобувач освіти вільно і творчо володіє матеріалом, визначеним програмою, має діалектичне мислення; аргументовано, науково аналізує філософські проблеми, об'єктивно оцінює досягнення філософської думки та її вплив на розвиток та формування світогляду епохи та майбутнього. Вміє використовувати різноманітні джерела знань, систематично поповнює знання, вміє застосовувати знання при вирішенні професійних питань. Уміє вдаватися до діалогу, доводити власну громадську та світоглядну позицію. Виконав 100% обсягу самостійної роботи. Брав участь у конференціях, семінарах, олімпіадах, писав конкурсну творчу роботу, реферат. За підсумками тестування правильно відповідає на 90-100 % питань.

Добре - здобувач освіти добре володіє матеріалом, але має незначні ускладнення при відповіді; потребує незначної допомоги викладача при виборі напрямку відповіді та допускає незначні помилки, неточну аргументацію. Оцінювання подій, ідей, досягнень філософської думки більш емоційне ніж наукове. Володіє декількома методами пізнання, але має незначні труднощі при діалоговій бесіді і доказах власної думки. Виконав 100% обсягу самостійної роботи. Брав участь у конференціях, семінарах, олімпіадах, писав конкурсну творчу роботу, реферат. За підсумками тестування правильно відповідає на 70-89 % питань.

Задовільно - здобувач освіти користується лише окремими знаннями, порушує логіку відповіді, відповідь недостатньо самостійна, допускаються суттєві помилки в знаннях та поясненні питань, мова спрощена; оцінювання досягнень філософської думки лише емоційне; викладач постійно коректує відповідь здобувача освіти. Здобувачу освіти важко підтримувати бесіду, не вистачає доказів для обґрунтування власного погляду. Виконав не менше 70% обсягу самостійної роботи. За підсумками тестування правильно відповідає на 50-69 % питань.

Незадовільно - здобувач освіти не володіє необхідними знаннями, не володіє практичними навичками. Виконав менше 50 % обсягу самостійної роботи або зовсім не виконав самостійної роботи. За підсумками тестування правильно відповідає на 0 - 49% питань.

7. Рекомендовані інформаційні джерела

1. Загальна психологія./За заг. ред. акад. С.Д. Максименка : підручник. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Вінниця : Нова Книга, 2014. – 704 с.
2. Павелків Р.В. Загальна психологія. Підручник. К.: Кондор, 2012. 576с.
3. Загальна психологія : хрестоматія : навч. посіб. / О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська та ін. – К. : Каравела, 2018. – 640 с.
4. Мясоїд П.А. Загальна психологія. – К. : Вища шк., 2020. – 487 с.
5. Основи психології : підручник / За заг. ред. О.В. Киричука, В.А. Роменця. – 3-тє вид. – К. : Либідь, 2018. – 632 с.
6. Статінова Н.П., Сень Г.П. Основи психології та педагогіки. – К. : НТЕУ, 2019. - 346 с.
7. Радугин А.А. Психологія. – М. : Центр, 2015. – 400 с.
8. Долинська Л.В., Матяш-Заяц Л.П. Психологія конфлікту : навч. посібн. – К. : Каравела, 2020 – 304 с
9. Основи психології та міжособове спілкування: навчальний посібник (ВНЗ I—III р. а.) / Л.В. Засєкіна, Т.В. Пастрик. — 2-є вид.

Допоміжна

1. Максименко С. Д. Загальна психологія: навчальний посібник для ВНЗ / С. Д. Максименко; Міністерство освіти та науки України. – Київ: Центр учбової літератури, 2016. – 272 с.
2. Варій М.Й. Загальна психологія : підручник : у 2 т. Вид. 5-те, виправл. і допов. Львів : Априорі, 2016. Т.1 .382 с.
3. Шилова Н.І. Спрямованість особистості як соціально-психологічне явище
4. Євдокімова О. О. Історія психології : навч. посіб. / О. О. Євдокімова. - Вид. 2-ге , допов. – Харків : Константа, 2020. – 320 с.
5. Рєвасєвич І.С. Загальна психологія: навч.-метод. комплекс. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. 47 с.
6. Рєбалка В.В. Мєтодологічні проблеми наукової психології: посібник. Київ: Талком, 2017. 245 с
7. Кузнєцов М.А. Вольова регуляція діяльності: основні закономірності, етапи і механізми / М. А. Кузнєцов // Вісник Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Психологія. - 2012. - Вип. 43(1). - С. 110-128
8. Збірник тестів і завдань з курсу “Основи психології і педагогіки” (для самост. роб.). // Укл. Т.В. Кудєрська, С.І. Дьяков. – Краматорськ : ДДМА, 2019. – 62 с.

Інформаційні ресурси:

1. <http://www.apppsychology.org.ua/data/jrn/v11/i14/22.pdf>
2. <http://pidruchniki.com/psihologiya/> – Психологія. Навчальні матеріали онлайн
3. <http://smerfero.com> – Психологічний портал Smerfero
4. http://www.ebk.net.ua/Book/psychology/vinoslavska_psihologiya/zmist.htm - Психологія. Винославська О. В. Навчальний посібник
5. <http://sociojournal.kpi.kiev.ua/archive/2010/1/10.pdf>
6. <https://prezi.com/mtnwwunic4yh/presentation/>
7. <https://www.youtube.com/watch?v=832zGJIixZ0>